

***RÉGÉSZETI SZEMPONTÚ ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
A TERVEZETT SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ
LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉRŐL***

Dr. Bende Livia
régész, műemlékvédelmi szakmérnök
(Ny. sz.: Sz-25/2007)

Lőrinczy Gábor
régész
(Ny. sz.: Sz-17/2007)

Szeged, 2007

TARTALOM

1. BEVEZETÉS	3
2. NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK A TERVEZETT SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN	8
3. ÚJONNAN REGISZTRÁLT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK A TERVEZETT SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN ÉS A LELETANYAG MEGHATÁROZÁSA	26
4. FELTÁRÁSRA ÉS RÉGÉSZETI FELÜGYELETRE KIJELELT TERÜLETEK A TERVEZETT SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN	36
5. A LÉTESÍTMÉNYEK TERÜLETÉN FELTÁRÁSRA KIJELELT NYOMVONALSZAKASZOK ÉS TERÜLETEK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA	50
6. A KIVITELEZÉS ELŐZMÉNYEKÉNT FIGYELEMBE VÉTELRE JAVASOLT RÉGÉSZETI SZEMPONTOK	51
SZAKÉRTŐI NYILATKOZATOK	53

MELLÉKLETEK:

- *1:10.000-es méretarányú színes, topográfiai térkép a létesítményekkel, a régészeti lelőhelyek elhelyezkedésével és a feltárásra kijelölt területekkel*

A Megbízó által átadott térképek:

- *1:10.000-es méretarányú, színes topográfiai térképen ábrázolt átnézeti helyszínrajz a létesítmények elhelyezkedésével*
- *3 db 1:2500-as méretarányú tervezési térképlap*

1. BEVEZETÉS

A *Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló* létesítményeire vonatkozó örökségvédelmi hatástanulmány az *OLAJTERV FŐVÁLLALKOZÓ ÉS TERVEZŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG* (1036 Budapest, Lajos utca 103.) megbízásából készült.

A Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményei Algyő, illetve Szeged-Tápé határában találhatóak. A Megbízótól kapott adatok alapján a 44 új kút fúrásához 120×120 m nagyságú területen a termőtalajt 10-20 cm vastagságban ideiglenesen letermelik és deponálják a fúrási munkák elvégzéséig, és ideiglenes betonelemes lapburkolattal fedik, majd 40×22 m-es (880 m^2) betonlap kerül kiépítésre. A kútkörzetek végleges bekerített területe a felszíni technológiai létesítmények védelmére kb. 10×15 m lesz. Az egyes kútbekötő vezetékek hossza 300–1980 m.

Az új SzBT-1 gázüzem területe 3,5–4 ha, az új gyűjtőállomások (SzBT-2, -3, -4) területe egyenként kb. 8000 m^2 . Az állomások közötti gerincvezetékek hossza: az SzBT-1 – SzBT-2 állomások között: 1550 m; az SzBT-2 – SzBT-3 állomások között: 2600 m; az SzBT-3 – SzBT-4 állomások között: 2650 m; SzBT-1 – „0” pont között: 1350 m.

A föld alatti vezetékek által érintett teljes nyomvonal hossza mintegy 19-20 km, figyelembe véve, hogy az egyedi vezetékeket sok helyen közös árokban fektetik.

A munkaárokból kiemelt föld tárolására, a csővezetékek szerelésére, az építő- és szállítógépek mozgására szolgáló építési sáv szélessége 20–50 m.

Az állomások közötti visszatermelő gerincvezetékek koronaszélessége (a DN 800 méretű szakaszon): 3 m.

A DN 150 méretű kútbekötő vezetékek (egy vezeték fektetése esetén) koronaszélessége: 2 m. Amennyiben a munkaárokból több vezeték kerül fektetésre, akkor a koronaszélesség vezetékenként 1 m-rel növekszik. Az egyes munkaárok-szakaszok szélességét a hatástanulmányhoz mellékelt 3 db 1:2500-es méretarányú tervezési térképlap, a létesítmények elhelyezkedését az 1:10.000-es méretarányú, színes topográfiai térképen ábrázolt átnézeti helyszínrajz mutatja. A térképeket a tervezést végző Petrolterv Kft. bocsátotta rendelkezésünkre (Szeged). Felelős tervező: Urszuly György.

Régészeti szempontú örökségvédelmi hatástanulmány a tervezett Szőreg-I Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területéről

<i>Kút</i>	<i>Körzet</i>	<i>Tervezett koordináták</i>	
		<i>EOV</i>	
		<i>Y</i>	<i>X</i>
Algyő-SZG-01	I. Körzet	737610,000	106958,000
Algyő-SZG-02	I. Körzet	738628,000	107955,000
Algyő-SZG-03	I. Körzet	738890,000	107642,000
Algyő-SZG-04	I. Körzet	738563,000	106766,000
Algyő-SZG-05	I. Körzet	738301,000	106732,000
Algyő-SZG-06	I. Körzet	739150,000	107716,000
Algyő-SZG-07	I. Körzet	738838,000	106919,000
Algyő-SZG-08	I. Körzet	738881,000	106847,000
Algyő-SZG-09	I. Körzet	739020,000	106788,000
Algyő-SZG-10	I. Körzet	738802,000	106733,000
Algyő-SZG-11	I. Körzet	738935,000	106434,000
Algyő-SZG-12	I. Körzet	739388,000	106661,000
Algyő-SZG-13	I. Körzet	739541,000	106923,000
Algyő-SZG-14	I. Körzet	739616,130	106375,590
Algyő-SZG-15	I. Körzet	739704,000	105914,000
Algyő-SZG-16	I. Körzet	739946,000	105743,000
Algyő-SZG-17	I. Körzet	740259,000	105382,000
Algyő-SZG-18	I. Körzet	740410,000	105252,000
Algyő-SZG-19	I. Körzet	740779,040	105319,630
Algyő-SZG-20	I. Körzet	740835,000	105638,000
Algyő-SZG-21	I. Körzet	740543,080	105572,390
Algyő-SZG-22	I. Körzet	741428,000	105335,000
Algyő-SZG-23	I. Körzet	740593,730	104741,020
Algyő-SZG-24	I. Körzet	740213,000	104943,000
Algyő-SZG-25	I. Körzet	740028,000	104586,000
Algyő-SZG-26	I. Körzet	740405,000	104470,000
Algyő-SZG-27	I. Körzet	739987,000	105100,470
Algyő-SZG-28	Marosszög	742054,000	103763,000
Algyő-SZG-29	Marosszög	742286,000	103567,000
Algyő-SZG-30	Marosszög	741869,000	103344,000
Algyő-SZG-31	Marosszög	741722,940	103583,930
Algyő-SZG-32	Marosszög	741512,000	103370,000
Algyő-SZG-33	Marosszög	741560,000	102877,000
Algyő-SZG-34	Marosszög	741761,000	103210,000
Algyő-SZG-1H	I. Körzet	741016,000	104987,000
Algyő-SZG-2H	I. Körzet	740669,000	104814,000
Algyő-SZG-3H	I. Körzet	740511,000	104602,000
Algyő-SZG-4H	I. Körzet	740308,000	104283,000
Algyő-SZG-5H	I. Körzet	740061,000	104008,000
Algyő-SZG-6H	Marosszög	742341,000	104336,000
Algyő-SZG-7H	Marosszög	742133,000	104235,000
Algyő-SZG-8H	Marosszög	741470,000	103486,000
Algyő-SZG-9H	Marosszög	741447,000	103242,000
Algyő-SZG-10H	Marosszög	741075,000	102964,000

A hatástanulmány elkészítésének előzményeként a Magyar Nemzeti Múzeum, illetve a szegedi Móra Ferenc Múzeum Régészeti Adattárában és Régészeti Gyűjteményében folytattunk adatgyűjtést, hogy felmérjük a létesítmények területén, illetve környezetében már nyilvántartott régészeti lelőhelyek körét és jellegét.

A létesítmények területén 2007. április 7. és 20. között végeztünk régészeti terepbejárást. A gerincvezetékek és a kútbekötő vezetékek nyomvonalának bejárást 100 m szélességben végeztük el, de tekintettel a létesítmények szerteágazó, tagolt elhelyezkedésére, helyenként nagyobb területet jártunk be az egyes létesítmények megközelítésekor. A létesítmények azonosítása a megbízó által átadott 1:10.000 méretarányú átnézeti térkép, koordinátajegyzék, illetve a meglévő gázvezetékszakaszok nyomvonalának felszíni jelölései alapján nagy pontosságú volt.

A terepbejárás során megállapítottuk, hogy a szokatlanul enyhe tél és a meleg tavaszi időjárás miatt a vegetáció fejlődése előrébb járt, mint ahogy az évszaknak megfelelt volna. Ezért a mezőgazdaságilag művelt területen az őszi vetés és a lucerna magassága már elérte a 30 cm-t, fejlettsége és sűrűsége erősen korlátozta a megfigyelés lehetőségét. A bejárt nyomvonal egyes szakaszai műveletlen területen haladtak, réteket és mély fekvésű területeket is keresztezve. Azokon a nyomvonalszakaszokon, ahol a fenti okokból érdemi régészeti megfigyelésre nem volt mód, de a terület topográfiai jellemzői (pl. egykori vízfolyást kísérő magaspart), illetve az ismert lelőhelyek közelsége azt indokolták, a kivitelezéshez kapcsolódó régészeti felügyeletet javasolunk.

A hatástanulmány tartalmazza a nyomvonalon, illetve környezetében a *KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL (KÖH)* által nyilvántartott, illetve a terepbejárás során frissen regisztrált régészeti lelőhelyek adatait (közigazgatási egység, megnevezések, lelőhely-azonosító, térképlapszám, a nyomvonalban való elhelyezkedés, a lelőhely abszolút kiterjedésére vonatkozó adatok, a lelőhely állapota, az azonosított régészeti korszakok megnevezése és intenzitása, földrajzi leírás, a lelőhelyen végzett korábbi tevékenységek, illetve az előkerült leletanyag tételes felsorolása és meghatározása).

1:10.000-es méretarányú térképszelvényeken kék színnel ábrázoltuk a nyomvonalban, illetve környezetében már nyilvántartott régészeti lelőhelyek kiterjedését a földrajzi középpont és a KÖH azonosító feltüntetésével, bordó színnel ábrázoltuk az újonnan regisztrált régészeti lelőhelyek kiterjedését a földrajzi középpont és a sorszám feltüntetésével.

A nyomvonalban zöld színnel, koordinátákkal és római számmal jelöltük azokat a nyomvonalszakaszokat és létesítményeket, amelyek területét a már nyilvántartott lelőhelyek és a nyomvonal vizsgálatához kapcsolódó régészeti terepbejárás során újonnan előkerült lelőhelyek adatainak együttes feldolgozása eredményeként *megelőző feltárássra* jelöltünk ki. A *régészeti felügyeletre* kijelölt szakaszokat narancsszínnel, koordinátákkal és római számmal jelöltük.

A lelőhelyek vizsgálatából levonható tanulságok alapján meghatároztuk, hogy a tervezett létesítmények földmunkái hány lelőhelyen, milyen nagyságrendű és milyen jellegű régészeti feltárást (megelőző feltárással vagy kivitelezés alatti régészeti felügyelet) tesznek szükségessé, illetve a régészeti feltárással mennyi időt vesz igénybe és mennyi a becsült költsége.

Az alább bemutatásra kerülő lelőhelyek régészetileg védettséget élveznek, azaz a beruházás megkezdését megelőzően fel kell azokat tární *A kulturális örökség védelméről* szóló 2001. évi LXIV. törvény, *a régészeti feltárássokról és az engedélyezési eljárásról* szóló 9/1999. (VII.16.) NKÖM rendelet, *a régészeti lelőhelyek feltárássának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálójá anyagi elismerésének részletes szabályairól* szóló 18/2001. (X.18.) NKÖM rendelet, illetve az azt módosító 21/2007. (III.26.) OKM rendelet értelmében.

A 2001. évi LXIV. Tv. 22. § (1)-(2) bekezdése értelmében a régészeti lelőhelyeket a földmunkával járó fejlesztésekkel el kell kerülni. Amennyiben a fejlesztésekkel nem kerülhető el a régészeti lelőhely bolygatása, a törvény erre az esetre a munkálatokat megelőző régészeti feltárással ír elő, amelynek költségei a mindenkori beruházót terhelik. A 23. § rendelkezik arról, hogy a beruházás tervezése során a feltárással teljes költségét, de legalább a teljes bekerülési költség 9 ezrelékét kell költségelőirányzatként biztosítani a feltárással fedezetére.

A 18/2001. (X.18.) NKÖM rendelet, illetve az azt módosító 21/2007. (III.26.) OKM rendelet 14/B § (2) szerint: a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal felé a „Beruházó nyilatkozni köteles, hogy a tervezett beruházás nagyberuházásnak számít-e”. Az 1. § f) pontja szerint *nagyberuházás*: minden nettó 1,5 milliárd forintot meghaladó beruházás, továbbá a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt., valamint a Vásárhelyi Terv koordinátor szerveinek kezelésében a nettó 100 millió forintos értékhatárt meghaladó beruházás. 2008. április 1-jén a vhr. 1. § f) pont helyébe a következő rendelkezés lép: „f) *nagyberuházás*: beruházás, amely a nettó 500 millió forintos értékhatárt meghaladja, függetlenül annak területi kiterjedésétől vagy

helyszínétől”. Egyéb esetekben a régészeti lelőhelyek feltárásának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 18/2001. (X.18.) NKÖM

rendelet 2. §-a értelmében: „régészeti feltárást — ... — az illetékes, valamint a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező múzeumok, illetőleg a régészeti tanszékkel rendelkező magyarországi egyetemek, a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézete, illetve a nemzeti kulturális örökség minisztere által felügyelt örökségvédelmi intézmények végezhetnek.”

Felhasznált irodalom

- Anders Alexandra: *Tápé régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1991.
- Bálint, Csanád: *Südungarn im 10. Jahrhundert*. StudArch XI, Budapest 1991.
- Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983.
- Kőhegyi Mihály – Nagy Ádám: *XVI. századi éremlelet Tápé-Malajdokról*. MFMÉ 1976-77/1 (1978), 135–161.
- Kőhegyi Mihály – Vörös Gabriella: *3-4. századi temető és 4-5. századi település Szeged-Algyőn*. MFMÉ 1989/90-1 (1992) 63–116.
- Kürti Béla: *Honfoglalás kori magyar temető Szeged-Algyőn. — Ein ungarisches Gräberfeld aus der Landnahmezeit in Szeged-Algyő*. MFMÉ 1978/79-1 (1980) 323–345.
- Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 57–80.
- Kürti Béla: *A honfoglaló magyar női viselet. — Die Frauentracht der landnehmenden Ungarn*. In: A magyar honfoglalás korának régészeti emlékei. Szerk.: Wolf Mária – Révész László. Miskolc 1996, 148–161.
- Kürti Béla: *Az algyői temetőről röviden*. MKCsM 1997 (1998) 15–36.
- Kürti Béla: *Sírok üzenete*. Algyő 2001.
- Kürti, Béla: *Algyő-Czirok M. földje (Acker)*. In: Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa. Hrsg.: Szentpéteri, J. Varia ArchHung XIII/1–2, Budapest 2002, 20.
- D. Matuz Edit: *A Szeged-Algyő 258. kútkörzet területén feltárt preszkíta temető. — Das präskythische Gräberfeld im Brunnen bezirk 258 von Szeged-Algyő*. MFMÉ – StudArch 6 (2000), 139–164.
- Trogmayer Ottó: *Tápé területének régészeti emlékei*. In: Tápé története és néprajza. Szerk.: Juhász Antal. Tápé 1971, 31–45.
- Trogmayer Ottó: *A tápai éremlelet*. In: Ásatási történetek. Ötven év legszebb emlékei. Szeged 2004, 112–115.
- Vörös István: *Az algyői honfoglalás kori temető archaeozoológiai vizsgálata. — Die archäologische Untersuchung der landnahmezeitlichen Gräberfeldes von Algyő*. MFMÉ – StudArch 6 (2000), 357–401.

**2. NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK A TERVEZETT SZŐREG-1
BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN**

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): M43 út I. fázis nyomvonala, 15. lelőhely (Szalontai Csaba); Algyő 11. lelőhely (Kürti Béla); Algyő-57. lelőhely (Béres Mária), Czirok Mátyás földje (Béres Mária); M43 1/11. lelőhely (Kürti Béla).

KÖH-AZONOSÍTÓ: 34514

KÖH-SORSZÁM: 3.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 106 090

Y: 739 760

TFM.: 79 m

H.: 300 m

SZ.: 130 m

IRÁNY: 90°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kori (szarmata) és újkori felszíni telepnyomok, népvándorlás kori (késő avar) temető.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: A Keleti út és az M43-as autópálya tervezett nyomvonalának északi oldalán található a lelőhely. A Pörös-ér enyhe partján helyezkedik el, a Cirok-tanyától keletre fekvő olajkút és a nyomvonalat keresztező gázvezeték és az azzal párhuzamosan futó földút között. A lelőhely a vízfolyást követő partoldalnak az aljában található, nagyobb része minden bizonnyal kicsit távolabb, a magasabb részeken fekszik.

A Keleti út északi oldala mentén jelzett Cirok-tanya és környéke egyes vélemények szerint azonos lehet az Algyő-Czirok Mátyás földje nevű ismert régészeti lelőhellyel, ahol késő avar kori övveretek kerültek elő 1944-ben. A telekkönyvi adatok alapján Béres Mária azt feltételezte, hogy Czirok Mátyás tanyája feltehetőleg Péterlakán, a Keleti olajos út déli oldalán, az egykori 158. helyrajzi számú tanya volt, melyet már lebontottak. Kürti Béla kb. 400-450 m-rel délebbre teszi a lelőhelyet, egy névvel nem jelölt, a Pörös-eret metsző csatorna ÉNy-DK-i irányú szakaszának partjához.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2001 (Szalontai Csaba) terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 3221-2001, 3397-2001; MNM 36.Cs.I.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 49–50. MFM RégAd: 1008-85, 1009-85.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 59.

Kürti, Béla: *Algyő-Czirok M. földje (Acker)*. In: *Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa*. Hrsg.: Szentpéteri, J. *Varia ArchHung* XIII/1–2, Budapest 2002, 20.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan (az 1944-ben előkerült sírleletek nincsenek meg).

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Algyő-258. sz. kútkörzet; Algyő 51. lelőhely (Béres Mária); Algyő 18. lelőhely (Kürti Béla).

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40639

KÖH-SORSZÁM: 44.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 107 940

Y: 738 810

TFM.: 81 m

H.: 80 m

Sz.: 60 m

IRÁNY: 139°

ÁLLAPOT: talajműveléssel, építkezéssel bolygatott, részben feltárt.

JELENSÉG: vaskori (kelta, La Tène C) temető, preszkíta temető, római kori (szarmata) temető, honfoglalás kori temető. A honfoglalás kori temető teljesen feltárt. Az újkőkori Körös-kultúra szórvány telepjelenségei, kora vaskori, római kori (szarmata), középkori településnyomok.

INTENZITÁS: kiemelten intenzív lelőhely.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: A lelőhely a 47. sz. közút Szeged és Algyő közti szakaszától keletre, egy természetes, bár környezetéből alig kiemelkedő dombhát DK-i oldalán fekszik. A dombhát DNy-i oldalán futó jelenlegi kis csatorna egykor természetes patak lehetett. A dombhát keleti oldalától a felszín egyenletesen lejt egészen a Tisza-ártér nyugati szélét jelentő magaspartig. Vízvisszanyomó berendezés építése közben bolygattak meg egy honfoglalás kori sírt az egykori Felszabadulás Tsz területén.

A lelőhelyen 1973-ban helyszíni szemlét végeztek, majd 1973–76-ban, a Kürti Béla vezetésével folyó leletmentő ásatáson egy 82 síros honfoglaló temető került feltárássra.

A szarmata településnek és temetőnek csak egy része feltárt, déli, délkeleti és keleti irányban biztosan van folytatásuk, területük részben fedi egymást. A szarmata leletanyag főként a feltárt terület déli részére koncentrált.

TEVÉKENYSÉG: ásatás, 1973–76 (Kürti Béla); terepbejárás, 1983 (Béres Mária); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 26-76, 27-75, 28-75, 29-75, 30-75, 32-75, 35-75, 36-75, 37-75, 38-75, 39-75, 40-75, 294-76, 319-76, 452-78, 460-78, 997-84, 1005-85, 1126-86, 1360-90, 1537-93, 1630-93, 2437-99.

RégFüz 27 (1974) 67; ArchÉrt 101 (1974) 320; RégFüz 28 (1975) 86; ArchÉrt 102 (1975) 305; RégFüz 29 (1976) 59; RégFüz 30 (1977) 38.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 47–48. MFM RégAd: 1008-85, 1009-85.

Kőhegyi Mihály – Vörös Gabriella: *3-4. századi temető és 4-5. századi település Szeged-Algyőn*. MFMÉ 1989/90-1 (1992) 63–116.

Kürti Béla: *Honfoglalás kori magyar temető Szeged-Algyőn. — Ein ungarisches Gräberfeld aus der Landnahmezeit in Szeged-Algyő.* MFMÉ 1978/79-1 (1980) 323–345.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek.* In: *Algyő és népe.* Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 60–61.

Kürti Béla: *A honfoglaló magyar női viselet. — Die Frauentracht der landnehmenden Ungarn.* In: *A magyar honfoglalás korának régészeti emlékei.* Szerk.: Wolf Mária – Révész László. Miskolc 1996, 151, 3–6. kép.

Kürti Béla: *Az algyői temetőről röviden.* MKCsM 1997 (1998) 15–36.

Kürti Béla: *Sírok üzenete.* Algyő 2001.

D. Matuz Edit: *A Szeged-Algyő 258. kútkörzet területén feltárt preszkíta temető. — Das präskythische Gräberfeld im Brunnen bezirk 258 von Szeged-Algyő.* MFMÉ – StudArch 6 (2000), 139–164.

Vörös István: *Az algyői honfoglalás kori temető archaeozoológiai vizsgálata. — Die archäologische Untersuchung der landnahmezeitlichen Gräberfeldes von Algyő.* MFMÉ – StudArch 6 (2000), 357–401.

LELETANYAG: MFM ltsz.: 78.2.1–237. 80.1.1–46.; illetve Móra Ferenc Múzeum Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): 268. sz. kútkörzet; Algyő 52. lelőhely (Béres Mária)

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40640

KÖH-SORSZÁM: 45.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 107 650

Y: 738 870

TFM.: 80 m

H.: –

Sz.: –

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: építkezéssel bolygatott.

JELENSÉG: ismeretlen korú telepnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: A technológiai ipartelep keleti oldalán, a 258-as kútkörzettől 400 m-re délnyugatra, az 568. új kút környékének kialakítása során, az iszapgödör dúsítása közben egy árokrezlet és állatcsontok kerültek elő.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1976 (Rózsa Gábor); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 290-76; Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 48. MFM RégAd: 1008-85, 1009-85.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): 7. sz. termálkút, Algyő 15. lelőhely (Kürti Béla), Algyő 54. lelőhely (Béres Mária), M43 1/15. lelőhely (Kürti Béla).

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40642

KÖH-SORSZÁM: 47.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 106 170

Y: 739 330

TFM.: 80 m

H.: –

Sz.: –

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: építkezéssel bolygatott, részben feltárt.

JELENSÉG: római kori (szarmata) településnyomok, római kori (szarmata) temető.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő déli határában, Péterlaka területén, a Pörös-értől északra 100 m-re, a déli olajos úttól kb. 200 m-re keletre, a 7. sz. termálkút mellett vízmedence építéskor régészeti leletek kerültek elő. A leletbejelentést leletmentő ásatás követte. A lelőhely a tervezett M43-as autópálya nyomvonalától északra esik.

TEVÉKENYSÉG: ásatás, 1970 (Goldman György, Saliga László); terepbejárás, 1983 (Béres Mária); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 105-76, 3221-2001.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 48–49. MFM RégAd: 1008-85, 1009-85.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 60.

LELETANYAG: MFM ltsz.: 75.16.1–2. MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Völgyér I., Algyő-37. lelőhely (Kürti Béla), Algyő-58–65. lelőhely (Béres Mária), M43 1/37. lelőhely (Kürti Béla).

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40645

KÖH-SORSZÁM: 49.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 105 210

Y: 739 790

TFM.: 80 m

H.: 250 m

Sz.: 170 m

IRÁNY: 155°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: rézkori (Badeni-kultúra), késő bronzkori (Csorva-csoport, halomsíros kultúra), római kori (szarmata) és népvándorlás kori (késő avar) felszíni telepnyomok, Árpád-kori és késő középkori szórványos felszíni telepnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Péterlakától délre, a Keleti olajos úttól (és az M43-as autópálya tervezett nyomvonalától) délre kb. 800 m-re, a Déli olajos úttól kb. 500 m-re keletre, a Völgyér déli oldalán levő, fennsíkszerű, csak enyhén tagolt területen található a lelőhely. Az objektumok főleg a gerinc nyugati és délkeleti részén sűrűsödtek. Az 1983-as terepbejárás során Béres Mária 8 ház(?) felszíni nyomait figyelte figyelt meg a leletsűrűsödés alapján.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1983 (Béres Mária); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 3221-2001.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 50–54. MFM RégAd: 1007-85, 1008-85, 1009-85.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 62.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Völgyér II., Algyő-38. lelőhely (Kürti Béla), Algyő-66. lelőhely (Béres Mária), M43 1/38. lelőhely (Kürti Béla).

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40646

KÖH-SORSZÁM: 50.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 105 230

Y: 740 020

TFM.: 79 m

H.: 80 m

Sz.: 40 m

IRÁNY: 153°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: őskori (késő bronzkori) felszíni telepnyomok, római kori (szarmata) és népvándorlás kori (avar) szórvány telepnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Az Ásványhátnak nevezett határrészen, a 40645 azonosítószerű lelőhelytől 150 m-re keletre, az algyő-tápi határ szegletében egy kb. 50×50m-es tő nyugati, délnyugati magaspártján található a lelőhely.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1983 (Béres Mária); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 3221-2001.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 54. MFM RégAd: 1007-85, 1008-85, 1009-85.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 62.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Herceg-tanya, Algyő-20. lelőhely (Kürti Béla); Algyő-33. lelőhely (Béres Mária)

KÖH-AZONOSÍTÓ: 40655

KÖH-SORSZÁM: 58.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 107 410

Y: 739 180

TFM.: 81 m

H.: 310 m

Sz.: 150 m

IRÁNY: 139°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: őskori és szarmata kori felszíni telepnyomok, szkíta kori szórvány telepnyom.

INTENZITÁS: intenzív felszíni településnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő Fark nevű határrészében, a déli olajos úttól 400 m-re északkeletre áll a Herceg-tanya, amelynek délnyugati oldalán kerültek elő a leletek. A lelőhellyel szomszédos Herceg-tanyán Herceg Józsefné különváltan élő férje lakott, így lehetséges, hogy a lelőhely lényegében azonos a Herceg Józsefné tanyája nevű, a szakirodalomból is ismert lelőhellyel. Ez utóbbit Béres Mária a telekkönyvi adatok és a helyrajzi számok alapján a Kastélykert u. 72. szám alá lokalizálta.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1976 (Kürti Béla), terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 460-78.

Béres Mária: *Algyő régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1983, 37. MFM RégAd: 1008-85, 1009-85.

Kürti Béla: *Régészeti emlékek*. In: Algyő és népe. Szerk.: Hegyi András. Szeged 1987, 61, 38. j.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény 53.218.20. MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 194.

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-Malajdok-A, -B (Móra Ferenc); Tápé-Paronai János-tanya, Tápé-Pósatanya, Tápéi rét, Tápé 2. lelőhely (Anders Alexandra)

KÖH-AZONOSÍTÓ: 41889

KÖH-SORSZÁM: 119.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVS 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 104 290

Y: 742 500

TFM.: 77 m

H.: 730 m

Sz.: 280 m

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: részben feltárt, talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: szórvány kora rézkori (Tiszapolgári-kultúra), szórvány késő rézkori (Bádeni-kultúra), szórvány kora bronzkori (Makó-kultúra), szórvány középső bronzkori (Perjámos-kultúra), késő bronzkori (halomsíros kultúra), római kori (szarmata) és kora Árpád-kori telep településnyomok.

Késő szarmata és honfoglalás kori temető.

Késő középkori éremlelet.

INTENZITÁS: kiemelten intenzív és jelentős lelőhely.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: A lelőhely Tápétól északkeletre kb. 3,2 km-re, a község határánál, a Tisza bal partján, a Porgány-ér által övezett területen, a porgányi zsiliptől 500 lépésre lévő, viszonylag nagyobb kiterjedésű, ÉNy–DK-i irányú halmok területén található.

A Móra Ferenc 1931. évi első ásátása és az 1939. évi Csallány Dezső-féle ásátás során, a Pósa- és Paronai János-tanyák körüli területen feltárt szarmata kori sírok, összesen 53, alkotják a Malajdok-A temetőt. (Az 1991. évi terepbejárás során a tanyák helyét a terepbejáró nem tudta beazonosítani. Ugyanakkor a Porgányi gátórháztól keletre 150-250 m-re, a csatorna T alakú elágazásától délkeletre elágazó csatornaszakasz délnyugati oldalán két tanya bozóttal benőtt udvara egyértelműen azonosítható volt a 2007. évi terepbejárás alkalmával. Távolságuk megegyezik a két tanya feljegyzésekből ismert kb. 60 lépésnyi távolságával.) Móra 1931. évi, második ásátását jelölik Malajdok-B névvel. Ekkor 10 szarmata kori és 34 honfoglalás kori sír került elő. A két temető részben azonos korszakba tartozó sírjai feltehetően egy temetőt alkotnak, melyet a terület geomorfológiai adottságai, illetve a szarmata kori leletanyag egységessége is alátámaszt. A 25.344 db-ból álló középkori éremlelet a halom déli lejtőjén került elő 1971-ben. Tokodi András tápéi tanító magángyűjteményében egy bodrogkeresztúri rézcsákány található a lelőhelyről.

TEVÉKENYSÉG: ásátás, 1930–1931 (Móra Ferenc), ásátás 1939, 1943 (Csallány Dezső); helyszíni szemle 1971 (Kürti Béla, Trogmayer Ottó); terepbejárás, 1975, 1976 (Saliga László) terepbejárás, 1991 (Anders Alexandra); terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor)

SZAKANYAG: MFM RégAd: 25-75, 223-76, 758-81, 1468-91, 1776-94, 2148-98, 3221-2001, MNM RégAd: XXIV.397/1971, 147.M.III., 148.M.III., I.25/1962.

Trogmayer Ottó: *Tápé területének régészeti emlékei*. In: Tápé története és néprajza. Szerk.: Juhász Antal. Tápé 1971, 35, 36, 39, 41–42.

Kőhegyi Mihály – Nagy Ádám: *XVI. századi éremlelet Tápé-Malajdokról*. MFMÉ 1976-77/1 (1978), 135–161.

Anders Alexandra: *Tápé régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1991, 8–10. MFM RégAd: 1468-91, 2148-98.

Bálint, Csanád: *Südungarn im 10. Jahrhundert*. StudArch XI, Budapest 1991, 94, 157, 258.

Trogmayer Ottó: *A tápai éremlelet*. In: Ásatási történetek. Ötven év legszebb emlékei. Szeged 2004, 112–115.

LELETANYAG: A leletanyag a Móra Ferenc Múzeum Régészeti Gyűjteményében 53.64.1–41., 53.205.1., 53.100.2–3., 53.222.1., 55.121., 56.13.10–12, 56.14.1–12, illetve MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

A 2007-ben végzett terepbejárás során 25 db díszítetlen, bronzkori, 5 db Árpád-kori, 1 db apró szürke szarmata kori edénytöredéket, paticstöredéket, agyagnehezéket és egy kalcium-karbonát ásványdarabot gyűjtöttünk. A terepbejárás anyaga az MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Algyő-Távvezetékindító-állomás, MOL 1. lelőhely

KÖH-AZONOSÍTÓ: 42402

KÖH-SORSZÁM: 63.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27 324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 107 320

Y: 739 270

TFM.: 80 m

H.: 1750 m

Sz.: 200 m

IRÁNY: 135°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: őskori és római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: kiemelten intenzív felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a távvezeték-indító állomástól keletre, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, egy ÉNy–DK-i irányban közel 900 m hosszúságban húzódó dombvonulaton teljes hosszában található a lelőhely, amely DK felé elnyúlik egy másik, háromszög alakú kiemelkedésig, és azt is magában foglalja.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2003 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor); ásatás, 2003 (Kürti Béla); terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Régészeti lelőhelyek a tervezett magyar–román tranzit gázvezeték (Algyő–Nagylak) nyomvonalán. MFM RégAd: 4236-2003. MFM RégAd: 4327-2004

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Szeged-Tápé-Ásványhát, MOL 3. lelőhely

KÖH-AZONOSÍTÓ: 42404

KÖH-SORSZÁM: 123.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 105 230

Y: 740 470

TFM.: 79 m

H.: 110 m

Sz.: 60 m

IRÁNY:

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kor (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: közepesen intenzív felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Szeged-Tápé Ásványhátnek nevezett határrészében, a Pörös-ér és a Tápéi főcsatorna találkozásától nyugatra 250 m-re található a lelőhely, egy környezetéből fél méterre kiemelkedő, Ny–K-i kiemelkedés nyugati végében.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2003 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor); terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Régészeti lelőhelyek a tervezett magyar–román tranzit gázvezeték (Algyő–Nagylak) nyomvonalán. MFM RégAd: 4236-2003.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Szeged-Tápé-Kemes, MOL 4. lelőhely

KÖH-AZONOSÍTÓ: 42406

KÖH-SORSZÁM: 124.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOV 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 104 900

Y: 740 750

TFM.: 77 m

H.: 150 m

Sz.: 80 m

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kor (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Szeged-Tápé Kemes nevű határrészében, a Tisza-gát közelében álló gázgyűjtő állomástól Ny-ra található a lelőhely, sík területen.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2003 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor); terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Régészeti lelőhelyek a tervezett magyar–román tranzit gázvezeték (Algyő–Nagylak) nyomvonalán. MFM RégAd: 4236-2003.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Szeged-Tápé-Malajdok I, MOL 5. lelőhely

KÖH-AZONOSÍTÓ: 42408

KÖH-SORSZÁM: 125.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-342

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 103 790

Y: 741 740

TFM.: 77 m

H.: 80 m

Sz.: 50 m

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: kora újkori felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Szeged-Tápé Malajdok nevű határrészében, a Tisza gátja közelében, jellegzetes domborzati jellemzők nélküli területen található a lelőhely.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2003 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor); terepbejárás, 2007 (Bende Livia, Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Régészeti lelőhelyek a tervezett magyar–román tranzit gázvezeték (Algyő–Nagylak) nyomvonalán. MFM RégAd: 4236-2003.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Szeged-Tápé

ELNEVEZÉS(EK): Szeged-Tápé-Malajdok II, MOL 6. lelőhely

KÖH-AZONOSÍTÓ: 42409

KÖH-SORSZÁM: 126.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOV 27-342

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 103 410

Y: 742 490

TFM.: 78 m

H.: 70 m

Sz.: 70 m

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: újkőkor (Körös-kultúra) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Szeged-Tápé Malajdok nevű határrészében, egy É–D-i irányú magaspart nyugati lankáin helyezkedik el a lelőhely.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2003 (Bende Livia); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Régészeti lelőhelyek a tervezett magyar–román tranzit gázvezeték (Algyő–Nagylak) nyomvonalán. MFM RégAd: 4236-2003.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, leltározatlan.

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-86. sz. kútkörzet, Tápé-14. lelőhely (Anders Alexandra)

KÖH-AZONOSÍTÓ: 44304

KÖH-SORSZÁM: 135.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EO V 27-324

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 105 200

Y: 740 180

TFM.: 80 m

H.: 160 m

Sz.: 110 m

IRÁNY: 163°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: bronzkori, római kori (szarmata) és Árpád-kori felszíni telepnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: A lelőhely a Tápai-érhát-dűlőhöz csatlakozó É–D-i irányú, 1–1,5 m-re kiemelkedő magaslaton található. A leletek főleg a magaslat északi felében jelentkeztek.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1991 (Anders Alexandra); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: MFM RégAd: 3221-2001.

Anders Alexandra: *Tápé régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1991 (kézirat). MFM RégAd: 1468-91, 2148-98.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

TELEPÜLÉS: Szeged-Tápé

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-Malajdok II., Tápé-4. szórvány (Anders Alexandra)

KÖH-AZONOSÍTÓ: 44311

KÖH-SORSZÁM: 139.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-431

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 103 330

Y: 741 770

TFM.: 77 m

H.: 160 m

Sz.: 60 m

IRÁNY: 41°

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: őskori felszíni telepnyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Malajdok határrész délnyugati felében, a Porgány-ér és a Tisza gátja közti dülő területén, a Radeczky-tanyától nyugat felé mintegy 1 km-re levő kisebb magaslaton fekszik a lelőhely.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 1991 (Anders Alexandra); terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Anders Alexandra: *Tápé régészeti topográfiája és településtörténete*. Egyetemi szakdolgozat, JATE, Szeged 1991, 18. MFM RégAd: 1468-91, 2148-98.

LELETANYAG: MFM Régészeti Gyűjtemény, topográfiai gyűjtemény.

**3. ÚJONNAN REGISZTRÁLT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK A TERVEZETT SZŐREG-1
BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN
ÉS A LELETANYAG MEGHATÁROZÁSA**

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/1. LELŐHELY

TELEPÜLÉS:

ELNEVEZÉS(EK):

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVSZ 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SZG-2-es számú kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 738730

Y: 107960

TFM.: 80 m

H.: 100 m

Sz.: 100 m

IRÁNY: –

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: közepesen intenzív felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, egy természetes, környezetéből enyhén kiemelkedő dombhát délnyugati végében fekszik a lelőhely, a 40639 azonosítószámú, nyilvántartott régészeti lelőhelytől nyugatra és az SZG-2-es számú kúttól keletre.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 1-1 db világosszürke, illetve világosbarna színű, korongolt tálperem-töredék, 1 db narancsszínű szalagfűl-töredék, 1 db szürke színű, korongolt aljtöredék, 15 db szürke és világosbarna színű, korongolt oldaltöredék, 6 db kavicsos soványítású, korong nélkül készült oldaltöredék és 1-1 db hasonló anyagú perem- és fenéktöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/2. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK):

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOY 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-6-os számú kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 739115

Y: 107630

TFM.: 80 m

H.: 100 m

Sz.: 100 m

IRÁNY: –

HRSZ.: 01850/86; 01851; 01853/30

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: bronzkori és római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: közepesen intenzív felszíni leletek.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, egy ÉNy–DK-i irányban közel 900 m hosszúságban húzódó dombvonulat északkeleti részén található a lelőhely, a 42402 azonosító számú, nyilvántartott régészeti lelőhely közvetlen szomszédságában, az SzG-6-os számú kúttól délnyugatra.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: *Bronzkor:* 1 db díszítetlen és 1 db bemélyített kannelúrákkal díszített, korong nélkül készült edénytöredék. *Szarmata kor:* 1 db világosszürke színű, korongolt tálperemtöredék, 3 db bemélyített vonaldíszes, 10 db díszítetlen, szürke színű, korongolt oldaltöredék, 1 db kavicsos soványítású, korong nélkül készült fazéktöredék, 1 db kavicsos soványítású, belső oldalán vörösesbarna mázzal ellátott fazéktöredék, 1 db téglatöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/3. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK):

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVSZ 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-14-es számú kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 739475

Y: 106421

TFM.: 79 m

H.: 150 m

Sz.: 90 m

IRÁNY: 140°

HRSZ.: 01852/80, 85, 89, 90

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: közepesen intenzív felszíni jelenségek.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, a tervezett M43-as autópálya nyomvonalától északra, a Pörös-ér északi partján található a lelőhely, az SzG-14-es számú kútbekötő vezeték nyomvonalán.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 1 db szürke színű, korongolt aljtöredék, 11 db szürke és világosbarna színű, korongolt oldaltöredék, 6 db korong nélkül készült, durva kidolgozású oldaltöredék, 1 db téglatöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-I BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/4. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Algyő

ELNEVEZÉS(EK): Völgyér III.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: –

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 740040

Y: 105385

TFM.: 79 m

H.: 200 m

Sz.: 200 m

IRÁNY: –

HRSZ.: 02079/33; 01875/26

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: intenzív felszíni jelenségek

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, a tervezett M43-as autópálya nyomvonalától délre, az autópálya nyomvonalát kísérő, majd délnek forduló Pörös-éri csatornától délre, illetve nyugatra található a lelőhely, az SzG-17-es számú kút helyétől nyugatra, a 40645 és 40646 azonosító számú, Völgyér I. és II. régészeti lelőhelyek északi szomszédságában.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-I Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 3 db szürke színű, korongolt aljtöredék, 9 db szürke és világosbarna színű, korongolt, többnyire duzzadt peremtöredék, 44 db világosszürke színű, korongolt oldaltöredék, 9 db világosbarna színű, korongolt oldaltöredék, 1 db korongolt, festett oldaltöredék, 36 db korong nélkül készült, durva kidolgozású oldaltöredék, 1 db fogófültöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/5. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-Ásványhát III.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVSZ 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-27-es számú kút és a kútbekötő vezeték nyomvonalának területén.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 740106

Y: 105128

TFM.: 80 m

H.: 300 m

Sz.: 250 m

IRÁNY: –

HRSZ.: 02075/12, 13, 30, 31; 02076; 02079/7, 20, 22, 33, 96–109; 02080; 02081/2; 02082; 02083/39

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: bronzkori, római kori (szarmata) és késő Árpád-kori felszíni telepnymok.

INTENZITÁS: intenzív felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Algyő határában, a 47. számú főutat Tápéval összekötő műút keleti oldalán, a tervezett M43-as autópálya nyomvonalától délre, az autópálya nyomvonalát kísérő, majd délnek forduló Pörös-éri csatornától délre, illetve nyugatra található a lelőhely, az SzG-27-es számú kúttól keletre, a 40645 és 40646 azonosító számú, Völgyér I. és II. régészeti lelőhelyek déli szomszédságában. Területe összeköttetésben van a 44304-es azonosító számú, de kisebb kiterjedésű, nyilvántartott régészeti lelőhellyel.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: *Bronzkor:* 8 db díszítetlen, finoman iszapolt oldaltöredék. *Szarmata kor:* 11 db szürke, korongolt edény-peremtöredék, 10 db szürke, korongolt fenéktöredék, 63 db szürke színű, korongolt oldaltöredék, 3 db narancs színű, korongolt oldaltöredék, 3 db korongolt fültöredék, 1 db belül barna mázas oldaltöredék, 85 db jellegtelen, durva oldaltöredék, 1 db durva oldaltöredék ujjbenyomkodással tagolt bordával. *Késő Árpád-kor:* 48 db kavicsos soványítású fazéktöredék, 3 db hasonló, vonaldíszes oldaltöredék, 5 db hasonló fenéktöredék, 4 db galléros peremtöredék, 4 db lekerekített peremtöredék, 1 db fogófültöredék. A terepbejárás anyaga: MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/6. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS: Tápé-Ásványhát II.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVSZ 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-18-as kút, a kútbekötő vezeték, valamint a vele szomszédos gerincvezeték-szakasz.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 740535

Y: 105270

TFM.: 79 m

H.: 100 m

Sz.: 70 m

IRÁNY: 140°

HRSZ.: 02079/50–58, 72, 73, 76, 77, 80; 02080

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: bronzkori és Árpád-kori felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: közepesen intenzív felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Szeged-Tápé Ásványhátjának nevezett határrészében, a Pörös-ér és a Tápéi főcsatorna találkozásától nyugatra 200 m-re található a lelőhely, egy a környezetéből fél méterre kiemelkedő, Ny–K-i kiemelkedés keleti végében. A lelőhely közvetlenül szomszédos a 42404 azonosító számú nyilvántartott régészeti lelőhellyel.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 14 db jellegtelen, valószínűleg bronzkori oldaltöredék, 3 db kavicsos soványítású, Árpád-kori töredék. A terepbejárás anyaga az MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/7. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS: Tápé-Szomolya

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVSZ 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-20-as kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 740864

Y: 105550

TFM.: 78,5 m

H.: 90 m

Sz.: 90 m

IRÁNY: –

HRSZ.: 02096/26–30

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: Ős- vagy népvándorlás kori felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Tápé határában, a tervezett M43-as autópálya nyomvonalától délre, az autópálya nyomvonalát kísérő, majd délnek forduló Pörös-éri csatornától keletre található a lelőhely, az SzG-20-as számú kútbekötő vezeték nyomvonalán.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor)

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 3 db ős- vagy népvándorlás kori jellegtelen házikerámia-töredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/8. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-Kemes II.

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-324

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-5H kúthoz vezető kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 740080

Y: 104055

TFM.: 77 m

H.: 60 m

Sz.: 60 m

IRÁNY: –

HRSZ.: 02088/118–123

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: Római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Tápé Kemes nevű határrészén, a Tisza medrével párhuzamosan futó Vesszős feletti párhuzamos-csatornát, illetve az északabbra vele párhuzamos Tápéi-főcsatornát összekötő ÉNy–DK irányú csatorna és a mellette haladó keskeny betonút keleti oldalán, az SzG-5H kúthoz vezető kútbekötő vezeték nyomvonalán található a lelőhely.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 3 db világos szürke színű, korongolt, szarmata kori oldaltöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ 2007/9. LELŐHELY

TELEPÜLÉS: Szeged

ELNEVEZÉS(EK): Tápé-Sulymos-hát

TÉRKÉPLAPSZÁM: EOVI 27-431

HELYE A NYOMVONALBAN: az SzG-30-as kúthoz vezető kútbekötő vezeték nyomvonalán.

A LELŐHELY KÖZÉPPONTJÁNAK KOORDINÁTÁI:

X: 742000

Y: 103250

TFM.: 77 m

H.: 120 m

Sz.: 100 m

IRÁNY: 90°

HRSZ.: 02139/10, 27, 38; 02131/35–37

ÁLLAPOT: talajműveléssel bolygatott.

JELENSÉG: római kori (szarmata) felszíni telepnyomok.

INTENZITÁS: gyér felszíni nyomok.

FÖLDRAJZI LEÍRÁS: Tápé Sulymos-hátnak nevezett határrészében, a Tisza keleti oldalán található a lelőhely, a Hódtó–Nagyfai összekötő-csatornába torkolló keskeny, É–D-i, majd K–Ny-i irányú csatorna keleti partján.

TEVÉKENYSÉG: terepbejárás, 2007 (Bende Livia – Lőrinczy Gábor).

SZAKANYAG: Bende Livia – Lőrinczy Gábor: Régészeti lelőhelyek a tervezett Szőreg-1 Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén. MFM RégAd: 5157-2007.

LELETANYAG: 2 db szürke színű, korongolt, szarmata kori oldaltöredék. A terepbejárás anyaga a MFM Régészeti Gyűjtemény GyN: 508 számon található.

**4. FELTÁRÁSRA ÉS RÉGÉSZETI FELÜGYELETRE KIJELÖLT TERÜLETEK A
TERVEZETT SZŐREG-1 BIZTONSÁGI FÖLDGÁZTÁROLÓ
LÉTESÍTMÉNYEINEK TERÜLETÉN**

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS I.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 40639; 40640; 40655; 42402; 2007/1; 2007/2

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-2-es, SzG-3-as, SzG-6-os tervezett kutak területe, illetve a kútbekötő vezetékek. A munkaárokban 800 m hosszon 1 vezeték, 190 m hosszon 2 vezeték, 375 m hosszon 3 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 107955

Y: 738628

VÉGE (D): X: 107200

Y: 739172

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	1365 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	990 m
6 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	375 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	7200 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-2, -3, -6 KUTAK HELYÉN:	2640 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	9840 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS II.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 42402

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SZG-13-as tervezett kút területe, illetve a kútbekötő vezeték. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 107000

Y: 739406

VÉGE (D): X: 106923

Y: 739541

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	155 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	155 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	775 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-13 KÚT HELYÉN:	880 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	1655 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS III.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 34514

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzBT-2 és az SzBT-3 állomások közötti gerincvezeték részlete az SzG-15-ös kúttól induló kútbekötő vezeték és a gerincvezeték találkozási pontjától északra. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 106149

Y: 739601

VÉGE (D): X: 105930

Y: 739838

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	315 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	315 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	1575 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	1575 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS IV.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 2007/3

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-14-es kúthoz vezető kútbekötő vezeték részlete. A munkaárokban egy vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 106468

Y: 739389

VÉGE (D): X: 106335

Y: 739555

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN: 195 m

5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 195 m

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN: 975 m²

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²: 975 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS V.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 2007/7

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-20-as kúthoz vezető kútbekötő vezeték, illetve a kút területe. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 105638

Y: 740836

VÉGE (D): X: 105516

Y: 740842

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	130 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	130 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	650 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-20-AS KÚT HELYÉN:	880 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	1530 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS VI.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 42404; 2007/6

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzBT-2 és az SzBT-3 állomások közötti gerincvezeték részlete, az SzG-15, -16, -17, -18, -21-es kutaktól induló kútbekötő vezetékek szakaszai. A munkaárokban 90 m hosszon 1 vezeték, 50 m hosszon 5 vezeték (4 kútbekötő és a gerincvezeték), 160 m hosszon 6 vezeték (5 kútbekötő és a gerincvezeték) kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 105330

Y: 740461

VÉGE (D): X: 105183

Y: 740604

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN: 300 m

5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 90 m

8 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 50 m

9 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 160 m

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN: 2290 m²

FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-18-AS KÚT HELYÉN: 880 m²

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²: 3170 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS VII.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 40645; 40646; 44304; 2007/5

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-27-es és az SzG-24-es tervezett kutak területe és a kútbekötő vezetékek szakaszai. A munkaárokban 308 m hosszon 1 vezeték, 62 m hosszon 2 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 105100

Y: 739986

VÉGE (D): X: 104887

Y: 740234

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	370 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	370 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	1850 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-24, -27-ES KUTAK HELYÉN:	1760 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	3610 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS VIII.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 42406

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-2H kút területe, illetve a kútbekötő vezeték, valamint az SzG-5H, -4H, -26, -3H, -23, illetve az SzG-27, -24, -25-ös kutaktól induló kútbekötő vezetékek egyes szakaszai. A munkaárokban 40 m hosszon 1 vezeték, 162 m hosszon 6 vezeték, 35 m hosszon 9 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 104983

Y: 740775

VÉGE (D): X: 104813

Y: 740668

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN: 237 m

5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 40 m

9 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 162 m

12 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 35 m

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN: 2078 m²

FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-2H KÚT HELYÉN: 880 m²

ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²: 2958 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS IX.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 44311; 2007/9

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: a tervezett SzG-30-as és az SzG-34-es kutak területe, illetve a kútbekötő vezetékek szakaszai. A munkaárokban 87 m hosszon 1 vezeték, 82 m hosszon 2 vezeték, 100 m hosszon 3 vezeték, 125 m hosszon 5 vezeték, 198 m hosszon 6 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (NY): X: 103312

Y: 741646

VÉGE (K): X: 103270

Y: 742068

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	592 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	169 m
6 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	100 m
8 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	125 m
9 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	198 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	4227 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-30 ÉS -34 KUTAK HELYÉN:	1760 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	5987 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS X.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 41889

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-6H kút területe és a kútbekötő vezeték egy szakasza. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (ÉK): X: 104336

Y: 742339

VÉGE (DNy): X: 104248

Y: 742214

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	150 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	150 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	750 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-6H KÚT HELYÉN:	880 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	1630 m²

MEGELŐZŐ FELTÁRÁS XI.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 2007/8

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-5H tervezett kút területe, illetve a kútbekötő vezeték egy szakasza. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (Ny): X: 104008

Y: 740059

VÉGE (D): X: 104047

Y: 740174

A MEGELŐZŐ FELTÁRÁS TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	155 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELTÁRANDÓ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	155 m
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M² A NYOMVONALBAN:	775 m ²
FELTÁRANDÓ TERÜLET A TERVEZETT SZG-5H KÚT HELYÉN:	880 m ²
ÖSSZES FELTÁRANDÓ M²:	1655 m²

RÉGÉSZETI FELÜGYELET I.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 34514; 40642; 2007/3

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzBT-2 és SzBT-3 állomások közötti gerincvezeték egy szakasza. A munkaárokban 1 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 106417

Y: 739252

VÉGE (D): X: 106149

Y: 739601

A FELÜGYELET TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN: 512 m

5 M SZÉLESSÉGBEN FELÜGYELENDŐ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA: 512 m

ÖSSZES FELÜGYELENDŐ M² A NYOMVONALBAN: 2560 m²

RÉGÉSZETI FELÜGYELET II.

ÉRINTETT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK: 41889

ÉRINTETT NYOMVONALSZAKASZOK, ILLETVE TERÜLETEK: az SzG-6H, SzG-7H és az SzG-28-as kutakhoz vezető kútbekötő vezetékek egyes szakaszai. A munkaárokban 175 m hosszon 1 vezeték, 440 m hosszon 2 vezeték, 225 m hosszon 3 vezeték kerül fektetésre.

KOORDINÁTÁK A NYOMVONALBAN

KEZDETE (É): X: 104248

Y: 742214

VÉGE (D): X: 103537

Y: 742074

A FELÜGYELET TELJES HOSSZA A NYOMVONALBAN:	840 m
5 M SZÉLESSÉGBEN FELÜGYELENDŐ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	615 m
6 M SZÉLESSÉGBEN FELÜGYELENDŐ NYOMVONALSZAKASZ HOSSZA:	225 m
ÖSSZES FELÜGYELENDŐ M² A NYOMVONALBAN:	4425 m ²
FELÜGYELENDŐ TERÜLET A TERVEZETT SZG-7H ÉS SZG-28-AS KUTAK HELYÉN:	1760 m ²
ÖSSZES FELÜGYELENDŐ M²:	6185 m²

**5. A LÉTESÍTMÉNYEK TERÜLETÉN FELTÁRÁSRA KIJELÖLT
NYOMVONALSZAKASZOK ÉS TERÜLETEK ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATA**

MEGELŐZŐ FELTÁRÁSOK

No.	Érintett lelőhely	Fektetett vezetékek száma					Összes m ² a nyomvonalban	Kút m ²	Összes feltárandó m ²
		1-2	3	5	6	9			
		A feltárás szélessége és hossza a nyomvonalban							
5 m	6 m	8 m	9 m	12 m					
I.	40639, 40640, 40655, 42402, 2007/1, 2007/2	990 m	375 m	–	–	–	7200 m ²	2640 m ²	9840 m ²
II.	42402	155 m	–	–	–	–	775 m ²	880 m ²	1655 m ²
III.	34514	315 m	–	–	–	–	1575 m ²	–	1575 m ²
IV.	2007/3	195 m	–	–	–	–	975 m ²	–	975 m ²
V.	2007/7	130 m	–	–	–	–	650 m ²	880 m ²	1530 m ²
VI.	42404, 2007/6	90 m	–	50 m	160 m	–	2290 m ²	880 m ²	3170 m ²
VII.	40645, 40646, 44304, 2007/5	370 m	–	–	–	–	1850 m ²	1760 m ²	3610 m ²
VIII.	42406	40 m	–	–	162 m	35 m	2078 m ²	880 m ²	2958 m ²
IX.	44311, 2007/9	169 m	100 m	125 m	198 m	–	4227 m ²	1760 m ²	5987 m ²
X.	41889	150 m	–	–	–	–	750 m ²	880 m ²	1630 m ²
XI.	2007/8	155 m	–	–	–	–	775 m ²	880 m ²	1655 m ²
34.585 m²									

RÉGÉSZETI FELÜGYELET

No.	Érintett lelőhely	Fektetett vezetékek száma					Összes m ² a nyomvonalban	Kút m ²	Összes feltárandó m ²
		1-2	3	5	6	9			
		A feltárás szélessége és hossza a nyomvonalban							
5 m	6 m	8 m	9 m	12 m					
I.	34514, 40642, 2007/3	512 m	–	–	–	–	2560 m ²	–	2560 m ²
II.	42402	615 m	225 m	–	–	–	4425 m ²	1760 m ²	6185 m ²
8745 m²									

6. A KIVITELEZÉS ELŐZMÉNYEKÉNT FIGYELEMBE VÉTELRE JAVASOLT

RÉGÉSZETI SZEMPONTOK

A Szőreg-I Biztonsági földgáztároló létesítményeinek területén és környezetében összesen 24 régészeti lelőhely található. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek száma 15 (KÖH azonosító: 34514, 40639, 40640, 40642, 40645, 40646, 40655, 41889, 42402, 42404, 42406, 42408, 42409, 44304, 44311). A beruházáshoz kapcsolódó terepbejárás során előkerült új lelőhelyek száma 9 (2007/1–9). A településnyomok és temetők nagy száma és szóródása, illetve korszakok szerinti változatossága (újkőkör, kora és késő rézkor, kora, középső és késő bronzkor, vaskor, római kor (szarmata kor), népvándorlás kor (avar), honfoglalás kor, Árpád-kor, késő középkor), a Tisza közelsége okán, a megtelepedésre igen alkalmas földrajzi környezetet mutat.

A lelőhelyek nagy többsége különböző időpontokban végzett régészeti terepbejárásból ismert. Mindössze négy lelőhelyen folyt korábban ásatás (KÖH-azonosító: 40639, 40642, 41889, 42402), a lelőhelyek pontos kiterjedését azonban ezeknek a kutatásoknak nem volt módja tisztázni, mert mindenkor elsősorban a veszélyeztetett területekre terjedtek ki. Tehát az ismert lelőhelyeken folytatott régi és újabb feltárások ellenére egyetlen olyan régészeti lelőhely sincs a területen, amely teljesen feltártnak tekinthető.

Mivel a lelőhelyek többségéről csak terepbejárásból származó információkkal rendelkezünk, ezért pontos kiterjedésüket nem, csak a korabeli település lehetséges kiterjedésének egy részét, a talajművelés során a földfelszín fölé került maradványait ismerjük. Ezért a javasolt régészeti feltárások a lelőhelyek felszínén regisztrált és a térképen jelölt kiterjedésénél arányos mértékben hosszabb nyomvonalszakaszokra terjednek ki.

Mivel a régészeti terepbejárás a régészeti jelenségek közül elsősorban a településnyomok felderítésére alkalmas, csak véletlenszerűen szolgáltat adatokat a régészeti lelőhelyek számszerűen másik legjelentősebb csoportját kitevő, a felderített településekhez tartozó temetők, temetkezések elhelyezkedésére vonatkozóan. Négy nyilvántartott lelőhelyen van tudomásunk temetők előkerüléséről (34514, 40639, 40642, 41889). A nagyszámú településnyom miatt azonban a földmunkák során további temetők előfordulására is számítani kell.

A terület legjelentősebb régészeti lelőhelyén (Tápé-Malajdok-A és -B; KÖH-azonosító: 41889) egy több mint 25 ezer darabból álló pénzlelet is előkerült.

A csővezetékek fektetése során a földmunkával konkrétan érintett terület szélessége változó. A koronaszélesség attól függ, hogy az adott szakaszon a csőcsordában hány kútbekötő vezeték halad párhuzamosan. Ha a munkaárokban több vezeték kerül fektetésre, akkor a koronaszélesség vezetékenként 1 m-el nagyobb. A legszélesebb munkaárok, amely az építés során előfordul 17 m. A régészeti feltárássra kijelölt nyomvonalszakaszokon a párhuzamosan fektetett vezeték szám 1-től 9-ig terjed.

A megelőző feltárás minimális szélessége 5 m. Ebben a szélességben kell feltárni a nyomvonalat, ha legfeljebb két párhuzamos vezeték kerül fektetésre. Több vezeték fektetése esetén a feltárandó terület vezetékenként 1 m-rel nagyobb (tehát 3 vezeték esetén 6 m, 5 vezeték esetén 8 m, 6 vezeték esetén 9 m és 9 vezeték esetén 12 m).

A tervezett kutak számára 40×22 m-es beton alap kerül kiépítésre. A régészeti feltárássra kijelölt kutak esetében egyenként 880 m²-nyi terület megelőző feltárása indokolt. Az érintett változó szélességű nyomvonalszakaszok, illetve a kutak részletezését a megelőző feltárássra kijelölt területek leírása (37–47. oldal), illetve az összefoglaló táblázat (50. oldal) tartalmazza.

A megelőző feltárássra kijelölt területek nagysága összesen **34.585 m²**.

A munka becsült költségigénye **3600–4000 Ft + 20% Áfa/m², összesen kb. 124.506.000 – 138.340.000 Ft + 20% Áfa.**

A kivitelezéssel párhuzamosan folyó régészeti felügyeletre kijelölt nyomvonalszakaszok hossza 1352 m, kiterjedése az érintett kutak területével együtt összesen: **8745 m²**. Kalkulált időigénye a kivitelezés ütemétől függően: kb. 10 munkanap. A régészeti felügyelet költsége: **kb. 65.000 Ft + 20% Áfa/nap.**

A nyomvonalon regisztrált lelőhelyeken a régészeti feltárás elvégzéséhez szükséges előzetesen kalkulálható idő hozzávetőlegesen 3–4 hónap. A régészeti feltárás elvégzésére időjárási szempontból alkalmas időszak márciustól októberig terjed.

A kivitelezés tervezésekor szükséges figyelembe venni, hogy régészeti feltárások megkezdése előtt a szükséges engedélyek beszerzése, illetve a szükséges közbeszerzési eljárások lebonyolítása ugyancsak kb. 2 hónapot vehet igénybe.

Javasoljuk, hogy a fentiekben foglaltakat a kivitelezés tervezésekor és ütemezésekor vegyék figyelembe.

SZAKÉRTŐI NYILATKOZATOK

Alulírott *Dr. Bende Livia*, örökségvédelmi szakértő (nyilvántartási szám: *NKÖM Sz-25/2007*) ezúton nyilatkozom arról, hogy az örökségvédelmi hatástanulmányban szereplő adatok a valóságnak megfelelnek, a javasolt régészeti megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a tanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezem.

Szeged, 2007. június 20.

Dr. Bende Livia
régész, örökségvédelmi szakértő

Alulírott *Lőrinczy Gábor*, örökségvédelmi szakértő (nyilvántartási szám: *NKÖM Sz-17/2007*) ezúton nyilatkozom arról, hogy az örökségvédelmi hatástanulmányban szereplő adatok a valóságnak megfelelnek, a javasolt régészeti megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a tanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezem.

Szeged, 2007. június 20.

Lőrinczy Gábor
régész, örökségvédelmi szakértő